

Seks, Macht & Misbruik

De waarheid achter #MeToo

Forward Media

Eerste druk © November 2018 Frank Waals
Omslag: Marissa Hoogendoorn / Jeffrey de Regt

ISBN: 9789402182026

www.forwardmedia.nl

www.frankwaals.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Seks, Macht & Misbruik

De waarheid achter #MeToo

Verhalen van slachtoffers, de gang naar de rechter, een poging van specialisten (machts)misbruik te verklaren, plus een kijkje in de keuken bij de totstandkoming van #MeToo publicaties en de ingrijpende gevolgen daarvan.

Frank Waals

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. De eerste golf

1.1	Adrenaline	10
1.2	Harvey in Hilversum	18
1.3	Belachelijk artikel	27
1.4	Dirty Job	43
1.5	De weg naar Termunten	48

2. Het misbruik

2.1	Een duister verleden	58
2.2	De pedofiel uit Pieterburen	74
2.3	Silhouet	81
2.4	Slachtoffers worden daders	94
2.5	Zorg: Medische missers	97
2.6	Sport: Dictatoriaal coachen	105
2.7	Horeca: Voor wat hoort wat	115

3. Media & Wetenschap

3.1	Fascinatie voor kinderen	122
3.2	De Machtswellusteling	126
3.3	Wetenschap in het strafrecht	136
3.4	De kop van jut, wat nu?	139
3.5	Opkrabbelen	145

4. De Tweede Golf

4.1	Vier maanden onderzoek	152
4.2	De methode Kemna	162
4.3	Lik m'n reet	188
4.4	Het kortgeding	198
4.5	Peter Heerschop	211

5. Slotpleidooi

5.1	Tegenstrijdigheden	218
5.2	Karin Bloemen	232
5.3	De brief van Katja	242

	Nawoord	250
--	---------	-----

Voorwoord

Op 14 mei 2017 stond ik met mijn enkels onderwater in de Rotterdamse Hofplein fontein. Normaal gesproken ten strengste verboden, op dagen dat Feyenoord zich als landskampioen kroont het resultaat van een perfect gecoördineerd gedoogbeleid. Mooier dan het kampioenschap, was echter te zien dat elke Nederlander, Turk, Marokkaan, Antiliaan, Afrikaan of Aziat voor één dag zijn of haar nationaliteit verloor en alle rangen en standen wegvielen. De multiculturele samenleving, de smeltkroes der gelijkheid, was die middag eventjes gelukt. Directeur en secretaresse dansten gezamenlijk de klok rond, maar nog geen 24 uur later vonden diezelfde supporters hun weg alweer terug naar de werkvloer, waar verdeeldheid en respect voor rangen en standen terugkeerde, inclusief het misbruik daarvan. Jij doet wat voor mij, ik doe wat voor jou en verder hebben we het er niet meer over. Van oneerbare voorstellen tot pesterijen, intimidatie, aanranding en verkrachting. Iedereen weer terug naar zijn of haar eigen clubje met dito belangen. Tegenwoordig hebben we daar een naam voor: #MeToo. Zo nu en dan staat er een klokkenluider op die de statistische cijfers een verhaal geeft.

In Nederland zegt 15% van de mannen en 24% van de vrouwen slachtoffer te zijn geworden van **intimidatie** op de werkvloer door klanten. Directe collega's, zoals leidinggevendenden, vertegenwoordigen in die categorie

een percentage van 12% (mannen) en 11% (vrouwen). De gezondheids- en welzijnszorg steekt hierbij met kop en schouders boven de rest uit. 35% tegenover de branche waarin dit het minst voorkomt: de landbouw, bosbouw en visserij (4%).

Wanneer we intimidatie specificeren tot klachten in de vorm van **pesten**, zeggen mannen door zowel klanten (5%) als collega's (9%) te worden lastiggevallen. Bij vrouwen liggen de cijfers bij klanten op 6% en collega's op 8%. Branches waarin dit het vaakst voorkomt zijn de industrie (11%), energievoorziening (11%) en bij waterbedrijven of afvalbeheer (13%). De delfstoffenwinning staat met 1% helemaal onderaan.

In het geval van intimidatie met een **seksueel karakter** noemt 2% van de mannen zich slachtoffer via klanten en 1% via directe collega's. Bij vrouwen ligt dit aantal een stuk hoger. 11% bij klanten en 4% in contact met leidinggevenden. De horeca (13%) en gezondheid- en welzijnszorg (18%) pieken duidelijk tussen alle andere branches. Ook hierbij scoren de landbouw, bosbouw en visserij met 1% laag.

Tot slot is werkenden door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) ook gevraagd naar de frequentie van **lichamelijk geweld** en daar zien we een duidelijk verschil in de verdeling klanten/collega's. Bij die eerste groep noemt 4% van de mannen en 8% van de vrouwen zich slachtoffer, in die laatste categorie staat daar bij beide een percentage van 1% voor. De gezondheids- en

welzijnszorg scoort in deze categorie met 22% voor een derde keer het hoogst, de delfstoffenwinning met 0% het laagst.

De publicaties over verschillende vormen van (machts)misbruik en intimidatie door personen en bedrijven die zich meer denken te kunnen permitteren dan algemeen wenselijk, hebben veel veranderd. Dit boek geeft inzicht in de totstandkoming van de verschillende verhalen en laat deskundigen aan het woord om een verklaring te vinden voor het gedrag van daders. Een overzichtelijk document over #MeToo in Nederland. De beweging die stilstaand water weer liet stromen.

Frank Waals

1

DE EERSTE GOLF

1.1 Adrenaline

Adrenaline. Het stresshormoon dat wordt aangemaakt in de nieren komt, net als cortisol en noradrenaline, vrij in situaties waarin direct handelen noodzakelijk is. Tenminste, dat denkt het lichaam. Begeef je je in een achtbaan of bekijk je in de bioscoop een thriller, ook dan komt het stofje vrij. Het werkt nauw samen met de hersenen dat een signaal afgeeft wanneer er door het lichaam een reactie gegeven dient te worden. Eén die niet kan wachten. Pak je immers met blote handen een hete pan van het gasfornuis, dan ervaar je pijn en reageert het lichaam met een natuurlijk reactie, namelijk: handen terugtrekken en desnoods de pan laten vallen. De hersenen geven aan: stop waar je mee bezig bent. Dit is niet goed!

Hoe anders is dit wanneer het handelingen of gedragingen betreft waarbij de persoon in kwestie zich uitstekend bewust is van zijn of haar daden, ook wanneer deze nadelig zijn voor een ander maar plezierig voor de uitvoerende macht? Ook dan komt er adrenaline vrij. Stop je dan of zet je, tegen beter weten in, toch door? Daarbij niet rekening houdend met de tegenpartij. En is ieder individu verantwoordelijk te houden voor de gevolgen of spelen verzachtende omstandigheden soms een rol? Geenszins, zeggen vele slachtoffers. Heel goed mogelijk, verklaren wetenschappers die ervan overtuigd zijn enkele basisprincipes- en vaardigheden bij sommige medemensen minder ontwikkeld te zien, zoals bijvoorbeeld het herkennen van angst bij een ander. Het

letterlijk niet kunnen waarnemen van een onprettige situatie of het onmogelijk in staat zijn berouw te tonen, ook niet in een rechtszaal. Op deze manier kan een adrenaline-kick voor ieder afzonderlijk dus anders beleefd worden. Wel overeenkomstig is het feit dat de gevolgen van onbehoorlijk gedrag, zoals (machts)misbruik en intimidatie, voor zowel daders als slachtoffers een nadelig karakter hebben. Mits erover gesproken wordt, tenminste. In de #MeToo beweging, die in het najaar van 2017 op gang kwam, hebben enkele verhalen van moedige klokkenluiders tot een sneeuwbaaleffect geleid, waardoor gruwelijke feiten die lang onder de oppervlakte leefden eindelijk het daglicht zien. Voor de herkomst van deze uitspraak moeten we teruggaan naar 2006, toen de Afrikaans-Amerikaanse burgerrechtenactiviste Tarana Burke in de New Yorkse wijk The Bronx de Me Too beweging oprichtte om het bewustzijn van seksueel misbruik te vergroten. Deze nam in oktober 2017 een vlucht nadat actrice Alyssa Milano op Twitter schreef: *'If you've been sexually harassed or assaulted write 'me too' as a reply to this tweet.'* De hashtag was geboren, Burke en Milano werden, samen met andere 'silence breakers', uitgeroepen tot *Time person of the year 2017*, en vele lijken vielen uit de kast. Een lijst die begon met mensen als de in september 2018 tot een meerjarige celstraf veroordeelde Bill Cosby, en later drastisch uitbreidde met, in verschillende gradaties van beschuldigingen op het gebied van seksueel getinte opmerkingen, misbruik, aanranding, verkrachting en het verkeerd inzetten van macht, vele personen. De bekendste namen op deze lijst

zijn: George Bush Senior (aanranding en bekluren), Donald Trump (seksuele intimidatie en aanranding), Bill O'Reilly (seksuele intimidatie), Ben Affleck (twee beschuldigingen van betasten), Kevin Spacey (meerdere meldingen van mannen die seksueel zijn lastiggevallen, mishandeld of in die hoedanigheid benaderd toen zij minderjarig waren), Matt Lauer (diverse meldingen van ernstige mishandeling), Dustin Hoffman (seksuele intimidatie en mishandeling), Steven Seagal (seksuele intimidatie en ernstige bedreiging), Sylvester Stallone (aanranding met een compagnon bij een 16-jarig meisje), James Franco (meerdere meldingen over ongepast gedrag en seksueel misbruik), Michael Douglas (stalking, naaktloperij en masturbatie in het bijzijn van collega's), David Copperfield (beschuldiging van drogering en misbruik van een 17-jarig meisje), Morgan Freeman (acht meldingen van seksuele intimidatie, ongepast gedrag, seksueel geladen opmerkingen en herhaaldelijk ongewenste aanrakingen) en uiteraard de Amerikaanse filmproducent Harvey Weinstein. De man, waar twee journalisten bij *The New York Times* en een bij *The New Yorker* maandenlang onderzoek naar deden, die ruim tachtig beschuldigingen aan zijn broek kreeg van vrouwen die verklaarden door hem te zijn lastiggevallen (bedreiging en stalking) en/of seksueel misbruikt (aanranding en verkrachting). #MeToo lijkt met name bij volwassenen voor te komen maar vind soms haar oorsprong al op school als naaktfoto's via mobieltjes verspreid dreigen te worden via die ene pestkop of het vriendje dat het net heeft uitgemaakt. Wat dat betreft hebben sommigen, zeker in dit digitale

tijdperk, er al van jongs af aan mee te maken. Machtsmisbruik en anonimiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden als het gaat om dit soort publicaties, zoals een journalistiek onderzoek of boek. Naast de moedige mensen die wel met naam en toenaam hun verhaal doen, bestaat vrijwel het grootste deel van de sprekers uit personen die zullen moeten worden aangemerkt als 'bron', 'insider' of zijn opgevoerd met een gefingeerde naam. Ook in dit werk. Geen ideale situatie, maar in veel gevallen onontkomelijk als je als slachtoffer binnen het werkveld wilt kunnen blijven opereren. Het woord machtsmisbruik zegt het al: het op een onjuiste manier inzetten van je macht, zoals die ene rotte appel die zijn of haar mond niet wil houden uit de weg ruimen. Dat is dan ook in veel branches aan de orde van de dag wanneer je je mond opentrekt. Dag baan, dag carrière waar je zo hard voor knokte en jaren voor hebt gestudeerd. Simpelweg omdat je opkomt voor eigen rechten. Het doet menig bloed koken maar de adrenaline stijgen als het op veilige, anonieme basis ook iets teweeg blijkt te kunnen brengen, zoals het forceren van een maatschappelijk debat, bewustwording of het aanpassen van de regels. Terwijl de publicaties in *The New York Times* de journaals beheersten en naam en het gezicht van Weinstein ook in ons land de covers en krantenkoppen vulde, deed fotograaf William Ruten op woensdag 11 oktober 2017 een opmerkelijke uitspraak in het oude *RTL Late Night* van Humberto Tan. Hij haalde een tweet van Ben Affleck over Weinstein aan. *'I am saddened and angry that a man who I worked with used his position of power to intimidate, sexually harass*

and manipulate many woman over decaes', schreef de Amerikaanse acteur. Iets wat Rutten's wenkbrauwen deed fronzen. 'Ben Affleck uit Hollywood weet van niks en William Rutten uit 's Graveland weet dit al tien jaar? Dat is wel raar toch? Dit is echt geen nieuw verhaal, dus iedereen die dat zegt liegt.' Om daaraan toe te voegen zelf ook een Nederlander te kennen die al jaren over de scheef gaat. Hoewel Tan nog een verwoede poging doet de naam van deze persoon in de live-uitzending uit hem te trekken, blijft dit achterwege, de kijker daarmee in verbazing en vol met vragen achterlatend. Achter de schermen weet men echter al jaren dat het om de, in het Friese Bergum geboren, castingdirector en producent Job Gosschalk gaat, maar het nieuwshaakje om het aan op te hangen was er blijkbaar niet. Ook durfde niemand er ooit ook maar een letter over op te schrijven, gezien de machtige status die Gosschalk jarenlang in het Hilversumse en Amsterdamse genoot. Met Weinstein en #MeToo lag dat nu anders, want al op de vroege ochtend van 12 oktober kregen we op de redactie een voorzetje van iemand uit de mediawereldje. 'Duik daar eens in, jongens. Met een beetje power, doorzettingsvermogen en openheid van zaken moet die man toch een keer op de knieën te krijgen zijn? Hij is nu al zo vaak gewaarschuwd, maar een zachte behandeling heeft blijkbaar nul procent effect. Sterker nog, hij lijkt er met het jaar nog een schepje bovenop te gooien. Steeds een beetje heftiger, steeds een beetje meer.' 10:33 uur, mijn mail pingt. Een nieuw bericht van Jonathan Ursem, hoofdredacteur van *Nieuwe Revu*, het blad waar ik voor schrijf. *'Hi Frank, Heb jij in 'het wereldje' wel eens*

gehoord dat er in Nederland ook een Harvey Weinstein achtige film- of tv-producent rondloopt? Iemand die acteurs/actrices dingen laat doen die ze eigenlijk niet willen doen? Je zou eens kunnen rondvragen bij betrokkenen die bij Kemna werken maar ook mensen die dat niet doen en er belang bij hebben dat die zaak eens wordt opgepakt', staat er. Vol in klussen voor andere opdrachtgevers mail ik Jonathan terug twee a drie mensen op het oog te hebben bij wie ik in het weekend eens zal informeren. Op zaterdag belde ik mijn eerste contacten op. Acteurs die ik redelijk goed ken maar bij wie ik dit verhaal en mijn daaraan gekoppelde vraag of zijzelf weleens ten prooi waren gevallen aan misbruik langzaam en voorzichtig wilde brengen. Het is namelijk niet niks en alles behalve de gebruikelijke gesprekjes over een nieuwe serie of een op handen zijnde CD. 'Frank, stop maar. Ik weet welke kant je op wilt', kreeg ik al na vijf minuten te horen. 'Je wil van mij horen of het ook bij ons voorkomt? Ja toch? Laat ik er niet omheen draaien: ja! En ook ik ben slachtoffer geworden, al toen ik pas zeventien jaar oud was. Stond ik daar, in een klein kamertje en in mijn onderbroek, te doen wat hij wilde en waarvan ik dacht dat het er gewoon bij hoorde. Wist ik veel. Ik was jong, naïef, onzeker en kende de business nog niet.' Twee geplande telefoontjes werd uiteindelijk een weekend lang bellen, maar de naam van Gosschalk wilde ik in die gesprekken persé niet laten vallen. De mensen die ik benaderde moesten daar zelf mee komen. Ik legde uit dat we voornemens waren de handschoen in en voor Nederland op te pakken en wilde daarbij niemand iets in de mond leggen. Dat bleek ook niet

nodig, want een en dezelfde naam viel telkens weer: Job Gosschalk. Afgezonderd van de enkele gevallen waarin Gordon Heuckeroth ter tafel kwam die weer eens een te grote mond had gehad op feestjes en jongens zonder schroom bij billen, ballen of op de mond had gepakt. De zanger loopt daar in eigen interviews ook niet voor weg en lijkt er, hoe ongepast ook, in ieder geval geen concrete jobs of rollen tegenover te stellen. Bij Gosschalk ligt dat anders en betreft het gedrag waarmee een complete industrie dusdanig wordt beïnvloed en gecontroleerd, dat het voor een te grote groep nadelige gevolgen heeft en de ontstane angstcultuur binnen de sector fier overeind houdt. Mijn adressenboekje met telefoonnummers staat vol met BN'ers en hier zat wel een verhaal in. Ik dus verder bellen in een poging deze rond te krijgen voor publicatie. Al snel kon ik alleen nog maar werken met mijn iPhone aan de oplader, want deze draaide overuren. Ik had echter één probleem, en die was groot ook: hoewel mensen ik ook sprak, niemand wilde met zijn eigen naam in *Nieuwe Revu* de naam noemen die op ieders lippen lag. Wat resulteerde was een coverhaal op 25 oktober over seks, macht en misbruik in Hilversum waarin de vraag 'Wie is de Nederlandse Harvey Weinstein' wel gesteld werd, maar niet beantwoord. Eén van de deskundigen die in het verhaal werd opgevoerd, was Kemna Casting directeur Marc van Bree. Ik wist natuurlijk allang dat het, na het verschijnen van dit artikel, weleens zou kunnen gaan gonzen in de wandelgangen en donderen op de verschillende burelen. Meer mensen die wilden praten en dan zou ik hoe dan ook weer bij Kemna uitkomen.

Bovendien gaf het mij de gelegenheid van Bree toen al te informeren over het feit dat het toch echt om mensen uit 'hun club' ging. Hij hield zich daarop op de vlakte en weigerde hier dieper op in te gaan. Op de voorkant van de *Revu* prijkte woensdags een silhouet van een zakenman met achter hem het Beeld- en Geluidmuseum aan de ingang van het Mediapark. Anonieme slachtoffers beschuldigen een anonieme dader. Er was direct onrust en het speculeren kon beginnen. De beer was los. Wie is Harvey in Hilversum?

1.2 Harvey in Hilversum

Verschenen op 25 oktober 2017

Ruim veertig jaar kon filmproducent Harvey Weinstein zijn gang gaan voordat de beerput werd opengetrokken. Waarom besloot heel Hollywood de mond te houden over zijn seksuele drift en het machtsmisbruik die daarmee gepaard ging? En kennen we in Nederland ook een type-Weinstein? Jazeker. Sterker: in het wereldje weet iedereen over wie dit artikel gaat. 'We weten het allemaal, maar niemand zegt iets. Het kan je de kop kosten.' Voor wie de stroom aan berichtgeving inmiddels te veel is geworden en door de bomen het bos niet meer ziet, even een kort resumé over de affaire-Weinstein. Na de verdachtmakingen rondom acteur Bill Cosby, die een hele reeks vrouwen zou hebben gedrogeerd en verkracht, komt er nu opnieuw een grootschalig seksschandaal uit de entertainmentindustrie naar buiten waarin een grote naam een hoofdrol speelt. Harvey Weinstein, een in de filmindustrie alom gerespecteerd filmproducent als het aankomt op zakelijke resultaten, worstelt al jaren met zijn zeer controversiële imago. Niet naar de buitenwereld, maar vooral in de *inner circle* van Hollywood weet men welke praktijken de beste man er al jaren op nahoudt om zijn seksuele drift te stillen. Intimidatie, aanraking en soms zelfs zeer opdringerig gedrag, op het angstaanjagende na. Volgens de producent van *Pulp Fiction*, *Sin City* en *The Lord of the Rings*-trilogie zelf niets meer of minder dan naweeën uit de filmindustrie van de jaren 60 en 70 waarin hij is

opgegroeid, volgens acteurs en actrices anno nu grensoverschrijdend gedrag. Begin oktober 2017 stapte actrice Ashley Judd uit de schaduw en beschuldigde hem van veelvuldige seksuele intimidatie en ongewenste intimiteiten. Collega-actrice Ambra Battilana Gutierrez volgde met een heimelijk opgenomen audiotape waarop te horen is hoe de 65-jarige Weinstein zich aan de 24-jarige Italiaanse opdringt. De actrice werd een hotelkamer ingelokt waar ze moest wachten op Weinstein die een douche nam, maar ze weigerde uiteindelijk. 'Ik ben het gewend om vrouwen bij hun borsten te pakken. Kom gewoon eventjes met me mee en ruïneer onze vriendschap nu niet vanwege een bezoekje van vijf minuten aan mijn kamer,' zei hij. Gutierrez hield echter voet bij stuk waarna een boze producer riep dat ze hem nooit meer hoefde te bellen. De tape ligt inmiddels op straat, want zoals het wel vaker gaat in dit soort gevallen: als er één schaap over de dam is, volgen er vanzelf meer. In no time stapelden de verklaringen van actrices en andere personen uit de entertainmentindustrie zich op, zelfs oplopend tot beschuldigingen van aanranding en verkrachting. Grote namen als George Clooney en Jennifer Lawrence spreken vol afschuw over de man die hen respectievelijk aan een doorbraak en een Oscar hielp. Ze zouden al die jaren niets door hebben gehad, maar critici weten wel beter. Hoeveel interessante rollen beiden in de loop der jaren ook speelden, die van klokkenluider beviel hen toch net iets minder. Waarom besloot men jarenlang te zwijgen? En hebben we er in ons land misschien ook mee te maken? Over het

antwoord op de laatste vraag kunnen we duidelijk zijn: ja! Uit de monden van diverse betrouwbare bronnen zelfs: volmondig ja! ‘We weten het allemaal, maar niemand zegt iets. Het kan je namelijk simpelweg de kop kosten en de rekeningen moeten toch betaald.’

Omhoogneuken

Na de verklaringen over Weinstein in Amerika pakte ook ons land de bal op in talkshows, zoals bij *RTL Late Night*, waar fotograaf William Rutten sprak over zijn ontmoeting met de filmmiljonair. ‘Het is een imponerende man waarbij het altijd stil valt als hij ergens een kamer binnenkomt. Weinstein is echt God in Hollywood. Iets wat hij zich maar al te goed beseft. De macht die hij heeft is een soort spel voor hem. Hij kan vrouwen iets toereiken wat niemand anders ze kan geven, namelijk wereldfaam.’ Volgens Rutten is handastelijkheid van een dergelijk invloedrijk persoon niet typisch Amerikaans, maar komt het overal voor, ook dichterbij huis. ‘Ik ken een Nederlands filmtype dat mannelijke acteurs op heel rare manieren castings heeft laten doen. Het is walgelijk, maar het gebeurt.’ Geen mis te verstane woorden, in ieder geval niet voor acteurs die met de desbetreffende regisseur werken of dit in het verleden hebben gedaan. Een dag na Rutten’s uitspraken stond onze telefoon dus al roodgloeiend met tipgevers. Betrouwbare bronnen met een goede staat van dienst die zijn gedrag gedogen, maar anoniem deze misstand wel aan de kaak willen stellen. Steeds dezelfde naam komt bovendrijven: een grote naam in de industrie die het ogenschijnlijk met iedereen uitstekend

kan vinden – zo blijkt alleen al uit zijn socialmediaprofielen, waarop hij op vele afbeeldingen breedlachend met bekend Nederland op de foto gaat. Waarom spelen BN'ers open kaart, maar zonder de naam – die iedereen in Hilversum wel kent – in het openbaar te noemen? 'Het wereldje is zo verrekke klein en je hebt elkaar allemaal nodig,' vertelt een A-naam uit de acteerwereld ons. 'Het is soms zo moeilijk om bepaalde stappen te maken in deze business, dat veel mensen het ervoor over hebben om zaken die het daglicht niet kunnen verdragen binnenskamers te houden. Pas wanneer er een vooraanstaand persoon gaat praten en er daarna een aantal volgen, is het veilig genoeg om ook zelf je verhaal te doen. Maar dat betreft dan meestal artiesten die al enige basis onder hun voeten hebben en geen carrière van nog eens twintig, dertig of veertig jaar meer hoeven te maken. Op dat punt zit ik nog lang niet, simpelweg omdat ik daar de leeftijd nog niet voor heb. Dat er echter beter vandaag dan morgen een einde kan komen aan de praktijken van deze man en de personen die in zijn schaduw hetzelfde doen moge duidelijk zijn.' Een tweede bron spreekt van vreemde castings in een kamer waar niemand anders bij aanwezig was, er geen draaiende camera meeliiep, maar hij al zijn kleren moest uittrekken. 'Ik was superjong, dus uiteraard ook nog een beetje naïef in die dingen en ik ben erin meegegaan. Gelukkig heeft hij me die dag niet aangeraakt, maar hoogst ongebruikelijk was het natuurlijk wel. Dat vond ik toen al, maar helemaal nu ik wat ouder ben, kijk ik er met een vreemd gevoel op terug. Het vage project waarvoor ik auditie deed was

voor een film die er uiteindelijk nooit is gekomen. Ik vraag me af of dat überhaupt ooit wel de bedoeling is geweest. De desbetreffende castingdirector is nog steeds actief en zo nu en dan kom ik hem nog weleens tegen op feestjes. Ongemakkelijk en awkward is dat, elke keer weer.' De acteur heeft het uiteindelijk op eigen kracht gered en heeft het naar eigen zeggen niet nodig gehad om zich, platgezegd, omhoog te neuken. 'Ook al weet ik dat anderen daar helaas wel voor zijn gevallen.' Ook de presentatrice die ons vertelt dat ze een leven lang gratis lingerie mocht ontvangen in ruil voor 'persoonlijk en afgezonderd met de leverancier passen' kon de verleiding weerstaan. 'Ik noem het eerder ziek, zwak en misselijk. Want dat ben je als je dit ervoor nodig hebt.' Misbruik van machtsposities is van alle tijden en komt in vrijwel elke branche voor, maar juist in een creatief beroep als acteur of danser verschuilen schuldigen zich vaak achter de dunne scheidslijn tussen professioneel gedrag en onwenselijke intimiteit. In 2014 stapte Karin Bloemen nog met verklaringen van zes vrouwen over Ruut Weissman, jarenlang docent aan de Amsterdamse Theaterschool, naar de schoolleiding. Onder hen ook vrouwen die halverwege de jaren 80 een relatie met hem zouden hebben gehad en waarmee Weissman zijn positie dus zou hebben misbruikt. Het dossier ging uiteindelijk onbehandeld de kast in omdat de hoofdpersoon de beschuldigingen afdeed als leugens en het stuk voor stuk anonieme klachten betrof. De slachtoffers wilden er wel iets aan doen, maar niet ten koste van alles, zoals mogelijke afname van werk en inkomen door vervelende tamtam.

Dickpics

Een andere acteur maakte het maandenlang mee met een populaire zanger. Ze kwamen elkaar op feestjes en tv-aangelegenheden regelmatig tegen en de ene ontmoeting was nog pijnlijker dan de andere. 'Of beschamend, zo zou je het ook kunnen noemen,' aldus de bron. 'De man waar het over gaat is homo, en ik val al een leven lang op vrouwen. Niet echt een match dus. Die boodschap bleek echter tegen dovemansoren gezegd, want ik heb maandenlang last van hem gehad. Steeds weer stuurde hij berichtjes of ik misschien toch niet het bed met hem wilde induiken, en op momenten dat we elkaar ergens zagen, maakte hij om de haverklap dubbelzinnige opmerkingen waar ik niet van gediend was. Tot zover vervelend maar niet strafbaar, tot op het moment dat hij ineens zijn kans schoon zag. We stonden net even op een plek waar op dat moment niemand anders was en hij boog voorover om me te zoenen. In mijn poging hem te ontwijken, pakte hij mijn hoofd en begon mijn gezicht te likken. Mijn gezicht... Likken... *Are you serious?* Ik kon mijn ogen niet geloven en heb hem toen nogmaals laten weten dat hij echt te ver ging. Kennelijk was dat voldoende, want daarna stopte het ook.' Bij een kandidaat aan een van de vele talentenjachten op televisie ging diezelfde artiest nog een stapje verder. Wij stonden ernaast op het moment dat de vunzige sms'jes waarin werd verzocht om een neuk-, pijp- en trekdate binnenkwamen, aangevuld met de nodige dickpics. Voor een nachtje in zijn villa werd een glorieuze toekomst als zanger in het vooruitzicht

gesteld. Woorden die voor sommigen als geloofwaardig overkomen, maar in dit specifieke geval weinig effect hadden. De seksafspraak is er nooit gekomen. De spectaculaire carrière in de muziek trouwens ook niet. Een bekende musicalacteur laat in een reactie weten zelf geen ervaring te hebben met oneerbare voorstellen voor een rol, maar is wel op de hoogte van de twijfelachtige naam die sommigen in de theaterwereld hebben. ‘Dan zie ik de zoveelste oogverblindend mooie acteur of actrice in een voorstelling staan die totaal niet kan zingen. Even een snelle blik op de crewlijst om te zien wie de producent is en ik weet genoeg.’

#MeToo

De bovenstaande anonieme verklaringen betreffen onder andere verhalen over een regisseur die aan verschillende tv-, theater- en filmproducties werkt en werkte. Voorvallen vonden plaats met meerderjarigen en in een enkel geval met een minderjarig persoon. Wie in Nederland de rol van klokkenluider op zich neemt, zal moeten blijken. Als gevolg van de Weinstein-gate is er door misbruikte vrouwen op social media de hashtag #MeToo in het leven geroepen waarmee soortgelijke ervaringen gedeeld worden. Marc van Bree, directielid bij Kemna, een van de grootste castingbureaus van Nederland, juicht het initiatief toe. ‘Ik realiseer me daardoor nu pas op welke schaal dit wereldwijd plaatsvindt. Daar ben ik me nooit zo bewust van geweest. Het hebben van een onveilig gevoel wanneer je aan het werk bent is al kwalijk genoeg, maar afhankelijk zijn van iemand anders en daardoor maar een hoop

slikken is nog veel erger. Helaas zijn er klaarblijkelijk acteurs en actrices die wel in deze situatie verkeren. Wat ik zou doen als ik merk dat er bij ons iets mis is? Mijn eerste impuls zou zijn om heel voorzichtig met de situatie om te gaan, zonder dat ik de misstand daarmee probeer af te dekken. Je moet dergelijke gevallen altijd tot op de bodem proberen uit te zoeken en van daaruit verder kijken. Welke maatregelen dan passend zijn, kan ik nu niet zeggen. Daarvoor moet je echt per geval weten waar het over gaat. Is het pure intimidatie of worden mensen ook nog eens ongewenst aangeraakt, bijvoorbeeld. Daarnaast moet je je afvragen of je als castingbureau zelf de handschoen moet oppakken of dat je professionals het snuffel- en spoorwerk moet laten verrichten. Ik weet niet of je in zulke gevallen 100 procent zelfreinigend moet willen zijn. Daar zijn ook andere instanties voor.' Bestaat er eigenlijk wel een draaiboek voor de dag waarop het onverhoopt toch eens misgaat? Van Bree: 'We hebben daar geen uitgeschreven protocol voor omdat we als bureau altijd uit zijn gegaan van een soort standaard fatsoensnorm. Natuurlijk hebben we wel voorzorgsmaatregelen genomen, zoals het verbieden van het stellen van bepaalde vragen. Iemand die een auditie afneemt, mag de auditant bijvoorbeeld nooit en te nimmer verzoeken het shirt uit te trekken en als er in het script een vrijscène staat, dan spreekt het voor zich dat deze niet al tijdens de auditie moet worden gespeeld. En zoenen... Elke acteur weet dat filmzoenen geen echt zoenen is. Niet met je tegenspeler en al helemaal niet met iemand van de crew. Ook zijn er altijd minstens drie mensen bij